

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre . . . 2 kor.
Fél évre . . . 4

Egészévre . . . 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők. Hirdetések, valamint nyílttéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

A jegyzők helyzete.

A legfontosabb állami feladatnak tekintette az ország közvéleménye és törvényhozása a községi közigazgatás bajainak orvoslását. Az okszerű közigazgatás egyik legsarkalatosabb kelléke az oktató a megelőző és ellenőrző hatósági eljárásban kulminál, mert a községek nagyrésze szervezeténél fogva arra van utalva, hogy úgy háztartásában, mint a belkormányzatában szellemi vezetőik irányításában keressék és találják boldogulásuknak alapfeltételét. De éppen e feladat megoldása a legnehezebb a közigazgatási szervi bajok miatt. Ezeknek a részletezése azonban túlterjedne azon a kereten, mely e helyen rendelkezésre áll.

A községek szellemi vezetői, a közigazgatás robotosai: a községi- és körjegyzők odysseusi fáradalommal gyűjtötték az adatokat évtizedek óta s bebizonyították, hogy a társadalom legszükségesebb gépezete államveszélyeztető nyomorban sorvad.

Feltárták maguk a lerokkodásig megterhelt jegyzők a közérdekből orvoslandó bajokat s rámutatták azok kuforrására.

Megszületett azután az egyszerűsítés.

Nem vonjuk kétségbe, hogy jó intencióval léptették életbe s ama célzattal, hogy a bürokratizmus időt s munkaerőt rabló alakíságai ne kössék le a nép szellemi vezérének a község jegyzőjének egész munkabírást s legyen ideje a közbizalom előmozdítását célzó intézkedések kezdeményezésére és megvalósítására.

Elismerjük, hogy némi tekintetben előnyösen bevált az ugynevezett egyszerűsítés, nagyban és egészben azonban fejkavarva sóhajthatunk a tikasztó hőség után esőért fohászkodott gazda szavaival:

„Adtál Uram esőt, de nincs benne köszönet!”

Más irányban is történt várva várt intézkedés. A községi és körjegyzők, valamint a segédjegyzők fizetésrendezéséről szóló törvényt másfél év előtt megalkották. Ennek a korszerű törvénynek az volt a célja, hogy a jegyzők anyagi függetlenségének biztosításával ezek a hasznos tényezők felszabaduljanak a megélhetés sorvasztó gondjaitól s fontos hivatásuk teljesítésének szentelhesék magukat egészen.

Milyen kecsesítő, mily felemelő volt a megnyugtató tudat, hogy annyi ezer tisztviselő munkásságát egyrészt erkölcsi elismerésben részesítette a törvényhozás, másrészt társadalmi állásának megfelelőbb javadalmazásról állami hozzájárulás mellett gondoskodott.

Hány jegyző gondterhes homlokáról oszlatta el a redőt másfél év előtt a fizetésrendezés szépen hangzó ígérete. Ki mert volna kételkedni a szentesített törvény rendelkező intézkedésében, a mely biztosítja az érdekelt jegyzőket, hogy visszamenőleg 1904. évi január első napjától járó javadalmazásukat, illetőleg a fizetés különbözetet egyszerre megkapják.

Másfél év után a biztató reményt csüggedés váltotta fel. És nem ok nélkül.

Igaz, hogy maga a törvényhozás is legutóbbára gondoskodott a jegyzők anyagi helyzetének javításáról, de az a tapasztalat, hogy az állami

tisztviselők, a vasutasok, a tanárok, tanítók stb. már az egyidőben meghozott törvény alapján hétégyedév óta élvezik a fizetésrendezés áldását, sőt az ország 35 vármegyéjének jegyzői is, miért éppen Hunyadvármegye legszerényebben javadalmazott jegyzői vannak — még mindig — várakozásra kárhozzatva.

Az, hogy még több vármegyének jegyzőit hasonló balsors sújtja; — nagyon szomorú vigasztalás.

Az se megnyugtató, hogy idővel megkapják járandóságukat a jegyzők. Mert vármegyéinkben aligha van olyan jegyző, akinek ilyen uton való tőkésítésre pénze volna.

Ha tekintetbe vesszük megyeszerte, de különösen itt a Zsilvölgyben lévő rendkívüli drágaságot, nem lehet csodálkozni az itteni jegyzők nyomasztó helyzetén, melyen nagyon sokat enyhítene, ha törvény által biztosított járandóságukat megkaphatnák. Minden napi késedelem súlyosbítja ezt a helyzetet. A bonyolult politikai viszonyok erra az ügyre befolyással nem lehetnek, amennyiben a jogos követelés kiegyenlítésére szolgáló összeg az állampénztárban van s más célra nem fordítható.

Miért huzódik még mindig az ügy, nem tudjuk, de kötelességünknek tartottuk mi is rámutatni a jegyzők nyomasztó helyzetére, hogy tudomást szerezzenek róla azok, akiknek módjukban van a bajon segíteni s intézkedjenek, mert erre égető szükség van.

„PETROZSÉNY ÉS VIDÉKE” TÁRGYAJA.

ŐSZI DÉLIBÁB.

Az őszi fény a tájon szerte árad
És oly sötétkék a menybolt azurja.
Ereje van, mint ré, a napsugárnak,
Mint ha tavasz akarna lenni újra.

Pedig a fűk sárga lomb zizeg.
— S mely a tarlott mezőkön utra kél,
A sutgó szél oly hideg, hideg . . .
S titokzatosan így szól: jó a tél.

Jön, jön bizonynyal. E törvény örök:
Ha lefoszlott a mezők őszi bája,
Halotti leplet ölt a barna rög
S az elmúlás nagy éje száll le rája.

Tudom, hogy így van; mégis hinni tudnám,
Hogy nem hazudtok őszi sugarak,
S nincs hervadás többé az évek után,
S a téli gyász ezentúl elmarad.

És hinni tudnám, hogy himes virágok
Nevetve a közelgő telet
S dicsőítvén az örök ifjúságot
Fakadnak a haldokló táj felett.

Oh, hinni tudnám és epedve várom,
Hogy a tavasz egyszer csak itt terem,
Mint játszi gyermek s én karomba zárom
Édes üdvöddel, első szerelem!

Óh hinni tudnám azt, hogy már is itt van
S ez álmok mind, mik körüllegengem,
Vele jöttök s ajkáról csókot ittam,
Ifjító nektárt, mint az istenek!

És e szívet kápráztató varázsbán,
Im ajkimon a végső dal fogan
És mint a táj, mosolygó hervadásban
Fénynyé, sóhajjál válok boldogan.

K . . . P . . .

Tengerparti séták.

Megvan.

— Folytatás, —

— Mi bajod, én édes, édes kicsikém? Magamhoz öleltem a fejcsékéjét. Nem akarta megmondani a baját. Összeszorította az ajkait, csak a lezárt szempillái alól elő szívárgó nehéz könnyecsek beszéltek valami nehéz, titkos tragédiáról. És karesu teste meg-meg rázkodott a fájdalomtól. Egy pillantás az ágya mellett álló asztalkára, a félig kiivott pohárra megmagyarázta a valóságot. Leányom megmérgezte magát. Dehát miért? Miért?

— Orvos ur! Az Isten nevére kérem, mentse meg? — tördeltem kezeimet az orvos előtt.

— Az Isten megsegíti a kisszaszonyt és meggyógyul, — igyekezett vigasztalni a doktor.

A leány e szavakra újra összeborzadt. Mintha nem vigasztalás lett volna számára az élet reménye, de fenyegetés. Ujra magához ölelte a fejemet és sugta:

— Apuskám, én nem akarok tovább élni. Én meg akarok halni. De ha mégis meggyógyulnék, kérlek vigyél innen. Mert én azért akartam meghalni, azért mérgeztem meg magamat, mert irtozom ettől az élettől, amire az anyám kényszeríteni akar . . . — Érti ön ezt tanár ur mit mondott nekem a leányom? Érti?

Földródtottam, mint örvendő fájdalomában a vad állat, kerestem szememmel eszt az asszonyt akire eddig ügyet sem vettem, hol van? Itt van-e gyermekének, áldozatának ágyamellét? Ráakartam magamat vetni, hogy megfojtsam, hogy összetiporjam, — de akkor egy rettenetes kép az ágyhoz bilincselte. Az ártatlan szűzi testet vad vonaglás rázta meg — a gyilkos méreg ellen semmi ellenszer nem használt. Az orvos lemondóan intett a kezével. Leborultam az ágyra, görcsösen átkaroltam a szenvedőt. És erőszakos, szörnyű imádsággal ajánlottam fel az életemet annak az irgalmas Istennek ezért a drága életért. Mindhiába. Ott halt meg, ott hidegedett meg a karjaim között.

Magam sem hallgattam felindulás nélkül ezt az elbeszélést. Most én akartam fölkelni a székemről; de vendégem megragadta a kezemet s rekedt, felinduló hangon mondta:

— Tanár ur! Én láttam magam előtt meghalni a kis lányomat, akinek kezébe az anyja adta a mérgepoharat. A becstelenség elől menekült a halálba, amibe az anyja akarta kényszeríteni. Micsoda gonosz

Az ipartestület ülése.

A folyó hó 21-én délután 5 órára egybehívott ipartestületi előjárósági ülés iránt a tagok érthető érdeklődést tanúsítottak. Teljes számmal jelentek meg s élénk részt vettek a tanácskozásban, melynek első tárgya volt a járási főszolgabíróság, — mint első foku iparhatóságnak f. é. 4422 számú döntése, melyben tudatja, hogy sem az első, sem az alispán, mint második foku iparhatóság semmi indokot sem lát az ipartestület feloszlására s az egybehangzó mindket határozatot nem tartja szükségesnek az ipartestület beszüntetését.

Ennek a határozatnak megértésére szükséges az előzmények ismertetése, a miről röviden már említést tettünk lapunkban.

A tényállás ez:

Pár hónap előtt 35 petrozsényi iparos aláírásával panaszt emeltek az I. és II. foku iparhatóságnál, valamint az aradi kereskedelmi és iparkamaránál a Petrozsényi és Járási Ipartestület vezetése, vagyonkezelése ellen s kérték az ipartestület feloszlását. Ezekben a feljelentésekben, konkrét adatok s bizonyítékok megjelölése nélkül meggyanúsították *Joanovits János* elnököt és *Krausz József* pénztárnokot.

Janza Vazul h. főszolgabíró augusztus hó 1-én megejtette a vizsgálatot s kihallgatta az előjárósági tagjait, akik igazolták, hogy az elnök az ipartestület fennállása — közel egyévtized — óta buzgón, lelkiismeretesen vezeti a testület ügyeit s hozzá a gyanúsításnak még árnyéka sem fér; a pénztárnok szintén már 8 év óta hűségesen s önzetlenül teljesíti tisztét. A pénztár és zárszámadások évenként megvizsgáltatnak s a felmentvény megadatott. Mindazonáltal úgy az elnök, mint a pénztárnok maguk ellen a legszigorubb vizsgálatot kérték.

Panaszók kihallgatván, valamenyen kijelentették, hogy a feljelentésnek azt a részét, mely az elnök és pénztárnok eljárását, egyéni tisztességét s állásával járó köteletségének teljesítését érinti, ők nem irták alá, az tudtukon kívül s beleegyezésük nélkül iratott utólagosan a beadványukba, melyben azt kérték csupán, hogy oszlassék fel az ipartestület, mint hogy annak fennállása a kisiparosokra súlyos terhet ró. A vizsgálat kiderítette, hogy a gyanúsító záradék valóban utólagosan iratott be *Lengyel Lipót* által a kérvénybe.

A járási számvevő kéthétig tartott vizsgálat eredményeként megállapította, hogy hűtlen kezelés esete az ipartestület fennállása óta nem forog fenn. A lényegtelen szabályellenességekre vonatkozólag pedig kijelentették a kezelők, hogy a testület fennállása óta ható-

sági vizsgálat nem volt a számadást legjobb tudomásuk s belátásuk szerint vezették s ezt szabályszerűen tartották és tartják.

A terjedelmes vizsgálati jegyzőkönyv s ivekre terjedő számvevői vizsgálati jegyzőkönyv alapján hozta meg az I. és II. foku iparhatóság jogérvényesen azt a határozatát, mely igazolja, hogy a panasz alaptalan, a kérelem indokolatlan volt.

Ezzel tehát az odoizus ügy aktái irattárba kerülnek s reméljük, hogy az ipartestület tagjai között az áldásos béke helyre áll s vállvetett munkássággal igyekezni fognak a testület és egyes iparosok érdekét előmozdítani.

Midőn a további eljárást beszüntető két egybehangzó határozat az előjárósági ülésen felolvasatott örömmel tudomásul vették s *Joanovits János* elnök és *Krausz József* pénztárnok iránt teljes bizalmát nyilvánította az előjárósági s jegyzőkönyvi köszönetet szavazott önzetlen, lelkiismeretes és buzgó működésükért.

Elnök bejelentette, hogy *Zádory Károly* titkár 1896 év óta az ipartestület előjárósági és közgyűlési jegyzőkönyveit mind összegyűjtötte s a hiányzókat a jegyzetek alapján pótolta s az összes jegyzőkönyveket lapszámozott s bekötött jegyzőkönyvbe vezette s a farsztó és nagy gondtal végzett munkával az ipartestületnek hasznos szolgálatot tett, amiért az előjáróság neki egyhangulag köszönetet, elismerést szavazott s dologi kiadásainak megtérítésül 40 koronát utalványozott.

A dévai kerületi betegsegélyző pénztár közgyűlési tagjainak megválasztása is f. hó 21-ikére tüzetvén ki a 20 munkaadó és 40 munkástag egyhangulag megválasztott és pedig munkaadók Petrozsényből:

Joánovits János, Krausz József, Róth Ede, Róth Frigyes, Földiáki József, Mannháim Farkas, Bartalics János, Kozák György, Bányai József, ifj. Tassy Lajos, Kraktusz István.

Petrilláról: Ritter József.

Lupényből: Grausam József, Lukács János, Grünfeld Lipót, Kovács István.

Vulkánból: Hohn Ferencz, Kuhn Mihály, Szilágyi Ferencz, Stánek Felix.

Alkalmazottak Petrozsényből: ifj. Junger József, ifj. Guld József, ifj. Joánovits János, Muntyán Tivadar, Muszer Károly, Jäger Ferencz, Málákér István, Farkas Viktor, Orosz Mihály, Almásy Árpád, Zárda Márton, Kerekes Géza, Weinberger Sándor, Aczél Lajos.

Petrillából: Berkovits Bernát.

A.-B.-Iszkronyól: Asztalos Vincze, Buday György, Csűrös Aladár, Csobán János, Gohn Gyula, Józsa Zsigmond.

Aninoszából: Rubner Emil, Ruzs Vazul.

Vulkánból: Bitai György, Doront József, Florián

emberek voltak azok, akik megakadályozták, hogy ott nyomban bosszút álljak azon az asszonyon! Visszatarítottak — én sokáig birkóztam velők, míg végre is eszméletlenül roskadtam össze. Sokáig feküdtem nagybetegen — s mikor fölcsoodtam, föllábadtam, megtudtam, hogy az asszony külföldre menekült. A Furiák üldözése elől futott vagy folytatta azt a gyalázatos életet, amit már idehaza megkezdett? Nem tudom. Nem törődöm vele. Orvosaim nekem is azt tanácsolták, hogy keressem a vigasztalást, a szórakozást az utazásban, és én el is utaztam, kerestem is az enyhülést a magányban, a természet ölében, a dözsölő ezimborák társaságában, de nem találtam sehol. Míg egyszer aztán fölkiáltottam: Megvan! Megtaláltam! S tudja, hol találtam meg, doktor ur?

Kérdően nézett reám. Mikor én persze nem tudtam eltalálni, ő maga felelt a kérdésére.

— Egy vidéki városban, jó barátom az elmekórház igazgatója; az ő révén sokszor bejártam az intézetbe. És ott — ott találkoztam szomorú emberekkel, de igazán boldog emberekkel is találkoztam, tanár ur!

Az egyik azt képzelte magáról, hogy császár; a másik azt, hogy Isten. Egy asszony azt gondolta, hogy ő boldog anya és karján dédelgette kisdedét, — a másik rajongó önkívületben, térdén állva imádkozott: szeme előtt megnyílt a menyország. Egy férfi hatalmas, korszakos találmányával dicsekedett; a másik meg ragyogó arccal beszélt a feleségével, a kit nem látott senki, csak ő. Örültek voltak, tanár ur, — de boldogak!

És oda hajolt hozzám. Kipirult az arca. S immár tétova, baljóslatu lánggal égett a szeme, melyet merően szegzett reám. Egészen közelről suttozott, úgy lihegett,

ugy iparkodott belém át ütni, belém szuggerálni az ő meggyőződését.

— Tanár ur! Engem az egész életem tapasztalata, de mások életének tanúságai is, amelyeket alkalmam volt megfigyelni, arra a meggyőződésre jutattak, hogy egészséges, józan, világos elmével ember nem találhat boldogságot ezen a földön.

Hogy az ember boldog legyen, ahhoz szüksége van egy hazugságra, egy álomra, — egy rögeszmére. Én kerestem a boldogságot a dicsőségben, a vagyonban, a szerelemben, de nem leltem sehol, — meglelem talán akkor, ha bejuthatok az élő-halottak házába.

Ha sikerül magamba oltanom egy olyan gondolatot, aminek a mámorában, az örületében üdvözültem válok, — mint azok a szerencsések, akiket szerencsétleneknek tart a balgatag világ. Ezért jöttem önhöz, tanár ur, hogy megkérem, megkérdézzem önt: nincs a tudomány-nak valami szere, valami módja, ami engem odajuttasson? Nem tudna nekem szuggerálni egy édes, üdvösséges gondolatot, ami aztán eltöltse egész valómat, amin kívül semmi mást ne lássak a világból, különösen ne lássam a valóságot? Tanár ur, az ég szerelmére! Ha csak lehetséges, tegye meg ezt velem.

S összekulcsolta a két kezét, úgy rimázkodott, könnyben uszó, zavaros tekintettel.

— Önök talán nevetnek ezen a kérésen? Én mélységesen megrendülve néztem erre az emberre.

Föltáruzt előttem egy élet mélységes tragédiája, mérhetetlen nyomorúsága, a melynek vége ez a tanu-

János, Gyuká Simion, Henke Tivadar, Meiszter Adolf, Morár György, Nidermayer Jakab, Popa Csipreán.

Lupényből: Andrika Zámprir, Bartalos János, Ehling Bernáth, Grünfe Id Ferencz, König János, Kotoroga Sándor, Péter József.

Megemlítjük, hogy a dévai kerületi betegsegélyző pénztár rendes évi közgyűlése folyó hó 25-én, határozatképtelenség esetén f. é. okt. 1-én d. e. 9 órakor lesz Déván a városháza kistermében, melyen a megválasztott közgyűlési tagok részt vehetnek.

Utasította továbbá az előjáróság az elnököt és pénztárnokot, hogy az ipartestületi tagsági díjhátralékok erőlyes behajtása iránt intézkedjenek; továbbá felkéri az I. foku iparhatóságot, hogy a békéltető bizottság elé tartozó ügyek elintézhethetése, a panaszos felek érdekében V. J. Jassy István iparhatósági biztoshelyettesessé ki-nevezni sziveskedjék.

Egyéb folyó ügyek elintézése után az ülés esti 7 órakor véget ért.

KÜLÖNFÉLÉK.

Halálozás. Egy tevékeny, munkás élet hasznos működésének vetett véget a kéllehetetlen halál. *Vigh Nándor*, a petrozsényi állami népiskola igazgatója f. hó 22-én jobblétre szenderült. Váratlan halála megdöbentette Petrozsény közönségét s széles körben kelt igaz részvétet. Egy hét előtt döntötte ágyba a sorvasztó betegség, mely évek óta emésztette életerejét, de biztunk ohajtott felgyógyulásában. Hiu reménykedés volt. Az orvosi tudomány, az önfeláldozó hitves gondos ápolása, az élethez való ragaszkodás, az édes gyermekek buzgó imádsága nem menthették meg a drága életet. Férfi korának legszebb idejében elköltözött a legjobb apa, a szerető férj, a buzgó néptanár, a nemes lelkű barát, ki a szívjóságnak, a kötelesség tudásnak, a hivatásszeretnek igazi mintaképe volt. Hiába:

„Hull könnyű a hamvadó porára,
Alszik ő, nem ébred fel zajára.”

A megboldogultnak haláláról a mérhetetlen csapásról a következő gyászjelentést adta ki a vigasztalhatlan család: „Alólirottak mélyen megrendült kebelével, a szív őszinte fájdalommal tudatják, hogy a hálás fiu, hű hitves, szerető édesapa, önzetlen rokon: *Vigh Nándor* áll. isk. igazgató-tanító, életének 41-ik, boldog házasságának 15-ik évében, f. hó 22-én d. e. 11 órakor, a halotti szentségek átátos felvétele után jobblétre szenderült. A család fájdalma végzetlenül, vesztesége pótolhatatlan, de Isten irgalma nagy, jósága kibeszélhetetlen, vigaszt egyedül abban a tudatban talál, hogy: „Isten az özvegyek és árvák istápolója.” A drága halott hült tetemei f. hó 24-én d. u. 3 órakor helyeztetnek a róm.

ság: ép elmével boldogság el nem érhető e földön! S kitudja, nem-e igazat mondott a boldogtalan?

Ki tudja, hányan vannak, a kik szintén csak erre a gondolatra juthatnának hanyattalvást végén? Ki tudja, nincsenek-e ilyenek még azok között is, akiket mindig kacagni hallunk, a kiket irigylünk?

Meghatottságomban, zavaromban nem is tudtam mit mondani szerencsétlen vendégemnek, lecsillapítottam s megígértem, hogy másnap meglátogatom, amikor aztán bővebben beszélünk a dologról. Másnap csakugyan fölkerestem, de nem találtam a lakásán. Gazdasszonya azt mondta, hogy reggel elutazott s említette előtte, hogy messze, tengeri utra kel.

Azóta nem találkoztam vele. Talán meg is halt? Vagy valamerre a tengeren kóborol, mint a bolygó hollandi és keresi a boldogságot?

A gőzhajó kürtje egyszerre bántóan süvöltött bele a szelid alkonyatba. A parton már feltűntek Abbazia palotáinak kivilágított ablak morai. A szél a csattogó katonazene vidám hangjait röpitette felénk. De mi elfordultunk a zajos, nyüzsgő élettel teli parttól. Kifelé néztünk a végtelen tengerre, melynek színeit elnyelte már az est. A homályban egy hajó körvonalai tűntek el mellettünk titokteljesen. Mintha csak a történet hő-sének hajója lenne. A szép fiatal asszony szeme is a sötétes távolba veszett, mintha az eltűnő hajót keresné. Szeme szokatlan tűzben égett. Mintha egy könyecseppet láttam volna ragyogni benne.

S. E.

kath. egyház szertartása szerint öröknyugalomra, lelkéért a szent mise áldozat f. hó 25-én d. e. 9 órakor fog az Urnak bemutatni. Béke poraira. Áldott legyen emlékezete! Petrozsény, 1905. szeptember hó 22. Özv. Vigh Nándorné, szül.: Pfeiffer Ágnes neje; Miczi, Feri, Ida, Giza gyermekei. Vigh Ferencz és neje Hauszner Augustza szülők. Vigh Károly testvére. Pfeiffer Anna, Pfeiffer Berta, férj.: Bartha Gyuláné. Pfeiffer József, férj.: Ulrich Mártonné. Pfeiffer Mari, férjezett Rudolf Józsefné, Dr. Pfeiffer Péter, Pfeiffer Károly és neje Kirinyi Eleonora, Pfeiffer Ilona, sógornók, illetve sógorok.

— **Véglegesítés.** Az ügyvivő m. kir. közoktatásügyi miniszter Deák Lajos petrilla-csipai helyettes tanítót rendes tanítói kinevezte s állásában véglegesítette.

— **Petrozsény fejlődése,** a közszükségletek kielégítése érdekében fontos intézkedéseket tett folyamatba a községi előjáróság. A vízvezeték, csatornázás, az utcák burkolása, a közvilágítás állandóvá tétele érdekében tervek készítése s vélemény adás végett meghívta Kovács Dezső és Nagy Áron budapesti mérnököket, kik f. hó 22-én az előjáróság és képviselőtestület számos tagjából állott értekezleten, helyszíni tanulmányozás alapján proposíciókat tettek, a részletes terveket és költségvetést elfogják készíteni s ugyan erre más szakértők és vállalkozók is fel lesznek szólítva. Ezen fontos ügygel jövő számunkban részletesen foglalkozunk.

— **Erdőtűz.** Livazény határában a Gropu havason nagy tűz pusztította az ottani közbirtokosság erdeit. A tűz keletkezésének oka — mint rendesen — ismeretlen. A pusztító elem lokalizálására Livazényból a közmunkaerőt kirendelte s szolgabírósság s így sikerült nagynehezen annak továbbterjedését megakadályozni. A tetemes kár eddig hozzávetőleg sem volt megállapítható.

— **A petrozsényi volt urbéres közbirtokosság** f. hó 15-én közgyűlést tartott Jancsó Ferencz szolgabíró elnöke alatt. A közbirtokossági közgyűlés egybehívását különösen az tette halaszthatatlanná, hogy Bócsa János volt elnök a kapuféltől bucsuzva elfelejtett sáfarkodásáról számot adni s a hírhedt vezető eltűnésével megüresedett elnöki, továbbá a lemondás folytán üresedésbe jött pénztárnoki állás betöltése égetővé vált. Élénk érdeklődést tanúsítottak a közbirtokosok a választás iránt, mely megejtetvén, elnökök: Arad János Lepedát, petrozsényi pénztárnokká; Arad János Ankulie s dílsai pénztárnokká Floreszk János a György lettek egyhangulag megválasztva. Folyó ügyeket is tárgyalta a közbirtokosság s határozatilag kimondotta, hogy a közbirtokossági területeken gyakorolható vadászat és halászat bérbe adására vonatkozólag Bogdán Sándorral kötött szerződést érvénytelenek tekinti. Ezen sérelmes határozat ellen a nevezett bérlo a vármegye közigazgatási bizottságához felebbezett.

— **Picardi Cirkusza** esténként nagyszámú közönséget vonz. Különösen a díjbirkózások iránt nyilvánul nagy érdeklődés. Az eredmény eddig az, hogy Zech Hugó (berlini) és Max Paul Schibilsky (orosz-lengyel) háromszor győztek és legyőzve nem lettek, Wampi György (budapesti) egyszer győzött, háromszor legyőzetett; Dimtru Juon (romániai) egyszer győzött kétszer legyőzetett, Scharles Brandeis (bécsi) háromszor legyőzetett, nem győzött. A végeredményről s az 500, 300 és 200 koronás díjak kiosztásáról jövő számunkban.

— **Utimesteri tanfolyam.** Az ország kereskedelmi és iparkamarái értesítik az érdekelteket, hogy az ország tíz helyén utimesteri iskolát állítottak föl, amelyeknek célja a közuti kezelésnél szükséges műszaki segédzselmélyzet kiképzése. Az iskola hallgatóinak első sorban a jelenleg is alkalmazásban levő állami és törvényhatósági utimesterek és államépítészeti hivataltisztek vétetnek föl. A kérvények október 31-ig adandók be. Két esztendőig kell tanulni. Minden évben félévnyi csak az egyik, az első, vagy második évi tanfolyam van nyitva. Az oktatás minden évben december 1-én kezdődik és március 31-én végződik. Bővebb tudnivalókat a kereskedelmi és iparkamarák adnak.

— **Rejtélyes gyilkosság.** Folyó hó 18-án délben Tramantini Mózes olasz származású famunkást ismeretlen tettes meggyilkolta Petrozsényben. A nyugoti bányához vezető zsilhid mellett a gr. Thorotzkayné-féle telep kapubejáratánál történt a gyilkosság, melynek részleteit szemtanúk úgy adják elő, hogy Tramantini Mózes ment hazafelé egy akkor élesre köszörültett csákánnyal. Egy fiatal ember, szászvárosvidéki román

népviselőben, gyufát kért tőle. Tramolini a zsebéből, vagy a vállára akasztott bőrtárisnyából gyufatartóját elővette s pár szál gyufát meggyújtott, de a szél eloltotta, mire bementek mindketten a volt gyufagyár nyitott kapuján s ott az ismeretlen fiatal ember cigarettára gyújtott s ebben a pillanatban felkapta a kerítéshez támasztott éles csákányt s avval orozva, hátulról oly erővel sujtott Tramantini fejére, hogy a szerencsétlen ember nyomban szörnyet halt. A tettes elfutott. A bányatársulat istállója udvarából két kocsis látta midőn az ismeretlen gyilkos Tramantinivel az udvarra ment s ott cigarettára gyújtva, a tett elkövetése után a zsilhidon keresztül futott s a hegyek felé haladva nyomtalanul eltűnt. A helyszíni szemlét megejtve az előjáróság beszállította a hullát a kórház boncolótermébe s a dévai kir. törvényszék vizsgálóbírája s kir. ügyésze másnap orvostörvényszéki boncolást megejtette. A csendőrség és községi rendőrség néhány perecz mulva a gyilkosság elkövetése után a tettes keresésére indult, de ez ideig személyazonosságát sem lehetett megállapítani. Egy rejtélyes gyilkossággal több, amely igazolja, hogy az elvadult lélek képes arra vetemedni, hogy öljön minden ok nélkül. A tettes talán soha sem látta azt az embert akit meggyilkolt, aki neki gyufával szolgált. Nem volt közöttük szóváltás sem. Gyilkolt, hogy gyilkoljon. Lélektani magyarázatát adni egyébként nem lehet.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS.

Mindenki olvassa „A POLGÁR” politikai napilapot! Főszerkesztő: dr. Vázsonyi Vilmos országgyűlési képviselő, ki publicisztikai működését kizárólag e lapnak szenteli.

„A POLGÁR” megjelenik minden nap reggel, vasárnap és ünnepnap után is, rendkívül bő és gazdag tartalommal.

„A POLGÁR” programja a demokrácia, a radikális szabadelvűség, a szociális igazság. Hangja szabad és nyílt.

„A POLGÁR” a legolcsóbb, igazi radikális, szókimondó, irodalmi színvonalon álló, tartalmas újság. Főszerkesztője dr. Vázsonyi Vilmos kőre a publicisztika és a szépiradalm jeles sorakozón. Cikkeit, tárcáit Vázsonyi Vilmoson kívül ifj. Ábrányi Kornél, Benedek János orsz. képvis., Bródi Sándor, Csörgő Hugó (felelős szerkesztő), Kadosa Marcel, Krudy Gyula, Lux Terka, Nagy Endre, Palotai Hugó, Szász Zoltán, Thury Zoltán stb. írkák. A tárcarovatban egyébként hazai íróink legjobb elbeszélései mellett nap-nap után egy-egy kitűnő külföldi novellát talál az olvasó.

„A POLGÁR” tartalma élénk és tarka. Hírei és tudósításai megbízhatók és kimerítőek. A nap teljes krónikáján kívül szórakoztató, deris olvasmányt is bőven ad az újság, humoros cikkei szatirizálják a nap eseményeit és deris élvezetül szolgálnak az olvasónak.

„A POLGÁR” „szociális ügyek” címen külön gazdag rovatot nyitott a dolgozó kispolgárok ezreinek. E rovatban a kispolgárok szakérdekei minden istápolásra találnak és szociális fejlődésük érdekében e rovat küz a toll agitációjával.

„A POLGÁR” főlegessé teszi minden más lap olvasását, mert benne minden meg van, a mi eseményt a nap krónikája fölvet és minden megvan, a mi az olvasó lelki épülésére és szellemi szórakozására szolgál.

Ily gazdag, ily élénk, ily tarka és kimerítő tartalma mellett is „A Polgár” negyedévre csak 4 korona. Kapható mindenütt, az utcán is és az összes újságelárusító helyeken. Egyes példány 2 kr., (4 fill.)

„A POLGÁR” külön meglepő kedveskedéssel is szolgál az idén előfizetőinek, a mennyiben karácsonyra gyönyörű kiállítású Naptárral ajándékozza meg őket.

„A POLGÁR NAPTÁRA” 250—300 oldalon, művészi kiállításban, számos művészi képpel, legjobb íróink elbeszéléseivel, költeményeivel és karcolataival fog megjelenni. Benne lesz az év története is képen és írásban, azonkívül számos hasznos, oktató orvosi, jogi, stb. tanácsadó cikk, úgy, hogy e naptár szinte nélkülözhetetlen szükséglet fog beröteni a polgári családokban.

„A POLGÁR NAPTÁRA-t megkapja A „polgár” minden előfizetője.

„A POLGÁR” előfizetési árai, melyek ellenében a lapot a házhoz szállítják:

Egész évre . . . 16 K — | Negyedévre . . . 4 K — f.
Félévre . . . 8 „ — | Egy hónapra . . . 1 „, 40 f.
Kiadóhivatal: Budapest, VII. ker. Eötvös-utca 37 sz.
1905. november 1-től pedig VI., Nagymező-utca 12 sz.

Szerkesztői üzenetek.

Kisiparos. Petrozsény. Felszólalása teljesen indokolt. Felvilágosításul megjegyezzük a következőket:

Az 1900. évi XXV. t.-cz. a helyi ipar védelmét célzóta. A kereskedelmiügyi miniszter 1901. évi 27.483. sz. rendelete tüzetesen magyarázza e törvényt. E rendelet 4. §-a kimondja, hogy a rendelés, a melyet a kereskedőhöz, vagy iparoshoz intéznek, a rendelő szabad elhatározásán alapuljon és hogy a rendelt áru, vagy munka pontosan megállapítva is legyen; továbbá azt is hogy az üzletemberhez (kereskedő, vagy iparos) intézett felszólítás a felszólítottnak, vagy megbízottjának a rendelés felvétele végett való megjelenését megelőzze. Tilosak tehát az általános, határozatlan, egyszer s mindenkorra szóló meghívások, a melyeket az üzletember vevőtől tömegesen beszeréz.

Az azelőtt csak a kereskedők, a kik nyersanyagot árultak, a melyet a helyi kézművesek feldolgoztak, érezték a versenyt, addig most már a kézművesek is szenvednek kárt a munkára való rendeléseket gyűjtő idegen kézművesektől. Például: azelőtt csak posztóra gyűjtöttek rendeléseket magánvevőknél a posztót ruhákká a helyi szabók dolgozták fel és legalább ezek munkabére maradt helyben. Ma szabók is járnak már a magánfelekhez, posztót adnak el nekik és a ruhák elkészítését is vállalják. Vajon van-e törvényben előírt meghívásuk, vagy sem, nem kutatják nagyon. Elegendő, ha egy meghívást tud felmutatni, a házról-házra való házalásban nem akadályozza őket senki sem. Az ellenőrzésre hivatott végrehajtó közegek, a csendőrség, csak a szolgabíró minden egyes esetben adandó utasítására szólíthatják fel az idegen utazót, vagy kézművest igazolásra és a meghívók bemutatására; saját hatáskörükből nem tehetik ezt. A míg a tiltakozó kereskedő, vagy iparos kérésére a szolgabíró az utasítást kiadja, addig az idegen akadály nélkül szedi össze a rendeléseket; a magánjogi következmények sem riasztathatják el ettől, ezek kockázatát is magára vállalja. A törvény illetően való kezelése vajmi ritkán juttatja kifejezésre a törvény intenczióját.

Ha idegen utazó kerül valamely osztrák helységbe, hogy megrendelőit felkeresse, a csendőrség minden utasítás nélkül igazolásra szólítja fel és a megrendelések felvételére való meghívás bemutatását kívánja.

Lupényi előfizető. Lapunk kiadóhivatalától az összes vidéki előfizetők részére egyszerre adatnak postára a lapok s ha többen már vasárnap megkapják a többen pedig csak hétfőn délután, sőt kedden kapják meg, ennek oka az ottani késedelmes postai kézbesítés lehet. Kérünk esetleg előforduló ily esetekben konkrét adatokat, hogy illetékes helyen orvoslást kereshessünk.

Felelős szerkesztő: Zádory Károly.
Kiadótulajdonos: Figuli Antal.

A REKLÁM.

Állandó, észszerű és ügyes reklámozás minden gyári, kereskedelmi, ipari vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az éltető eleme.

Hogyan, hol és mikor hirdethető a leg-sikeresebben, legjobban és legolcsóbban, megtudható az

Általános tudósító

hirdetési osztályánál

tulajdonos **LEOPOLD GYULA** szerkesztő
BUDAPEST, VII., Erzsébet-körut 54. sz.
ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretességgel, pontossággal és olcsón esz-közölnek hirdetéseket és reklámokat az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban.

Költségvetések és tervezetek ingyen.

ELADÓ.

Több üzleti petroleum lámpa és egy teljesen új „Rádium” szeszlámpa acetylen világítás bevezetése miatt jutányos áron eladó.

Megtekinthetők e lap

✱ Kiadóhivatalában.

Mühle — „Őszi árjegyzéke”,

mely mindazt tartalmazza, mire a kisbirtokosnak, úgy a kertésznek is őszi szükségé van mint: *magvak, — virághagymák, — szobákban viritók, — pálmák, — japán Chrysanthemumok, — rózsa, — rózsaszálgyegek, — gyümölcs- és díszfák — bogárok, kiváltságosan számcsák stb.* és kíváncsiakra ingyen megküldetik.

Minden egyes megrendeléshez a legújabb kertészeti kézikönyv „Mühle, Őszi természetnyek”, mely mindazon tudnivalókat tartalmazza, minek az őszi folyamán meg kellene történnie, hogy téli és tavaszi virágokat miként kell nevelni, — növényeket, rózsafákat stb. őszi előnyvel, hogy lehet ültetni stb. — Vásárlóim kiké a tavaszi új kertészeti kézi könyvet „Mühle tanácsadója a kertmívelésben” még nem kapták volna meg, ezek őszi megrendeléseik alkalmával ezt kérni méltóztatassanak. E kiadványom sem lesz külön elárulva, csakis b. vevőim kapják meg ezt.

Mühle Vilmos,

3-3

cs. és kir. udvari szállító

Temesvár.

Üzlethelyiség kiadó.

A volt Mannheim-féle férfi-szabó üzlethelyiség f. évi október hó 1-től kiadó.

GROSS HERMANN
kereskedő. — Petrozsény.

✱ Egy magános ur polgári háztartásához éltesebb házezetőnöt keres, szerény feltételek mellett. ✱
Bővebbet a
KIADÓHIVATAL.

Petrozsényi izraelita hitközség.

— Értesítés. —

Van szerencsém hitközségünk tisztelt tagjait értesíteni, miszerint templomi imahelyeik bérletét folyó hó 24, 25 és 26-ik napjain Hermann Adolf hitközségi pénztárnok urnál annyival is inkább megújítani sziveskedjenek, mert fenti határidőn túl az imahelyek — tekintet nélkül az eddigi bérlekre — a jelentkezés sorrendjében fognak bérbeadatni.

• Váradi Vilmos,
hitközségi elnök.

Papir-, rajz- és írószerraktár.

Van szerencsém Petrozsény és vidéke n. é. közönségének tisztelettel tudomására adni, hogy 1893. év óta tennálló **papirkereskedésemet** ezen szakba vágó czikkekkal dusan felszereltem s a legfokozottabb igényeket pontosan s a legjutányosabban kielégitem. **Tanszerek, rajz- és íróeszközök** nagy választékban állnak rendelkezésre s ezeket is legolcsóbban árusítom el. A legegyszerűbbtől a legfinomabbig: **irodapapírok, levélpapírok, névjegyek, eljegyzési kártyák** stb, kereskedésemben jutányos áron kaphatók.

KÖNYVNYOMDA.

Midőn a kultura tért hódított a Zsilvölgyben, Petrozsényben **nyomdát** állítottam, majd hirlapot indítottam, hogy a sajtó erejével szolgáljam a hazafias törekvést. A kezdet nehézségeivel küzdve anyagi áldozatok meghozatalával tartottam fenn s oda fejlesztettem a nyomdát, hogy a legmészebb menő igényeket a legjutányosabban kielégíteni képes vagyok; miért is a n. é. közönség szíves támogatását kérem.

KÖNYVKÖTÉSZET.

A művelt közönség folyton fokozódó igényeinek kielégítését szem előtt tartva **könyvkötészetet** rendeztem be s ebbe a szakmába vágó munkálatok teljesítését megelégedésre s a legjutányosabban elvállalom.

Tisztelettel:
FIGULI ANTAL.

A Pesti Napló új karácsonyi ajándéka

Modern Magyar Festőművészek

a czíme új kiadványunknak, melyet 1905. évi karácsonyi ajándékkul szántunk t. előfizetőinknek.

Ez új ajándékművünk, noha folytatása és kiegészítő része lesz a „Magyar Festőművészet Albuma”-nak, mégis mint teljesen önálló mű gyönyörű foglalatra lesz a modern magyar festőművészet remekeinek.

Eddigi karácsonyi ajándékaink is a magyar irodalmat és magyar művészetet szolgálták, nagyszabású és nagyértékű díszművek százezernyi példányaival terjesztve el a magyar költészet és festőművészet nagyjainak alkotásait. A remekművek e díszes sorozatát folytatja most a „Pesti Napló” új és minden eddigi ajándékát tulszárnyaló díszművel: a **Modern Magyar Festőművészek**-kel.

Ötven nagyszabású festményt szemeltünk ki a modern magyar festők alkotásaiból, nagyrészt mesteri kivitelű műlapokon és gyönyörű, több színnyomású képekben.

Ezenkívül be fogjuk mutatni e műben **jelesebb festőink** vonzóan megírt életrajzát. A szöveget, a mely a modern magyar festőművészet történelmét fogja tárgyalni, elsőrendű esztétikusaink könnyed előadásában, színes képek és rajzok fogják tarkítani. Albumunk külső formájában is követni fogja eddigi törekvéseinket és a magyar könyvkötőiparművészet újabb alkotása lesz.

Ezt az új, páratlan díszű ajándékunkat megkapja karácsonyra állandó előfizetőinkön kívül minden új előfizető is, aki mostantól kezdve egy évre megszakítás nélkül a Pesti Naplóra előfizet. Az előfizetés fel- és negyedévenként, sőt havonta is eszközölhető.

Előfizetési ár: 1 évre 28 kor., 1/2 évre 14 kor., 1/4 évre 7 kor., 1 hóra 2 kor. 40 fillér. — Mutatványszámot szívesen küldünk.

Tisztelettel: a „Pesti Napló” kiadóhivatala.